

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

LXXIX. évfolyam

12. szám

Komárom, 2008. december

Ára 10 korona

A KARÁCSONY ÜZENETE

„Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és örködtek éjszaka a nyájuk mellett. És az Úr angyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk. Az angyal pedig ezt mondta nekik: »Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz: Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban.« És hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, akik dicsérték az Istent, és ezt mondták: »Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarata!« (Lk 2,8–14).

Sokan mondják, hogy a karácsony a legmeghittebb ünnep a világon, még a nem keresztyén népek is kedvelik és számon tartják. Arra gondolunk, hogy a karácsonyi örömmüzenet a Megváltóról, a békességről és a jóakaratról szól. Ha számba vesszük, hogy a keresztyén kultúra talaján – kezdve a népköltészetől és a népzenelel – mennyi remekműnek lett az ihletője, milyen megszámlálhatatlanul sok lelket megérintett, mennyi nyugtalan és háborgó embert lecsendesített, megbékéltetett önmagával és másokkal, akkor kétségtelenül érvényes a fent említett megállapítás.

A karácsony valóban szeretetet, békességet, örömet ajándékozó ünnep, és jóakaratra serkenti az embert. Ez annak ellenére is így van, hogy az úgynevezett modern ember a maga sokféle nyomorúsága következtében kevésbé érti a karácsony nagy üzenetét: Megváltó született, ezért kevésbé tud örömmel ünnepelni. Főleg magára gondol, még akkor is, ha megszokott készülődésében alábbhagy önző mohósága. Megvásárolható ajándékokra gondol, nem az ajándékozó Isten egyetlen tökéletes ajándékára: Jézus Krisztusra. Az énközpontú mai ember önmagát tartja a legfontosabbnak, a külsőségeket, a látszatot, ezért nem veszi észre, hogy a karácsony számára csupán nagy bevásárlási lehetőség. Pedig valójában nem az ember a legfontosabb, bár minden az ember érdekében történik és történik, de a csodát Isten cselekvő szeretete szülte. Nem az ezerféle ajándék, hanem az egyetlen isteni ajándék, a betlehemi gyermek a legfontosabb. Mindazok, akik ezt megértik és elfogadják, Őt befogadják, azok boldog örvendéssel sereglenek egybe, a templomokban olyan szeretetközösséget alkotva, amely erőt ad, a család melegét árasztja másokra is.

A szent keresztség és hitünk által mi ehhez a közösséghez tartozunk, és ebbe a közösségbe hívogatunk másokat is. Hisszük, hogy minket is körülragyoghat az Úr dicsősége, melynek fénye elűzi életünkben a félelmeket keltő sötétséget. A meghirdetett öröm a mi tartós örömünk, az ő békesség (Befejezés a 3. oldalon)

Karácsony!!!

Milyen könnyű leírnom: Karácsony! Pedig ezt a szót senki nem írta le úgy, hogy minden benne legyen, amit jelent. Nem lehet leírni. Érezni is ritkán s egyre ritkábban. Karácsony! Egy ifjú tudós, egy materialista tudós, vagy magyar tudós-tudós felfedezte vagy kitalálta, hogy ez a szó a „harácsolás” szóból ered. Hogy ki harácsol, kitől és mit: ezt nem írta meg az ifjú tudós.

Nyilván a Kisdéd, a Gyermekek harácsol, aki még csak egynapos, de már harácsol. Most még csak istállóbüzt az állatoktól, de – vigyázni kell! – majd később szíveket fog harácsolni; értékes fát, amire felfeszítik materialista poroszlok és ismételten felfeszítik materialista tudósok, akik azt mondják, hogy őket nem teremtette senki, ők csak úgy lettek, valami majomból, és ezen kár is lenne vitatkozni velük.

Karácsony!

A szívek és lelkek szent Örök Ünnepe, mi lesz, ha nem lesz? Vagy mi lenne, ha nem lenne? Mit adnak helyette az ifjú tudósok, akik Kaifás tanítványának tanítványai? Fel tudják-e építeni a templomot reszkető és átkozott öregségükben, amikor már késő lesz?

Karácsony!

Talán fel tudják építeni, ha majd a Gyermekek elharácsolta tőlük ostobaságukat és gyengeségüket.

*

Az emberi részét a karácsonynak: utálom. Amit szeretek, az mélyen benne van, és hallgat... És olyan szép és időtlen, amit csak érezni lehet.

(Fekete István)

Végh János

KIRÁLYOK ÉS PÁSZTOROK KARÁCSONYA

*A város közepén fényes sátrak ülnék,
A mellékutcában lappang a fény-homály,
S a tér egyik zugában egy jászol:
Benne Jézuskát vigyázza József és Mária.
Pásztorok jönnek, királyok mennek,
Mennyből az angyal is leszáll,
Fogadják őket reklámos sátrak,
S odébb felsír egy CD-király.
Fagyos, piros arccal, borostás állal
Forralt bort szüppürtyöl
S énekel sok bölcs háromkirály.
Pecsénye szaga belepi a teret,
S a tűz melegénél a pásztor is kántál.
Jézuska a jászolban, József és Mária
Tűnődve figyelik e szép egészet,
S kérdezik egymástól:
Ki – ért-e sok pásztor?
Ki – ért-e sok király?
Miért – és mit énekel?
(Az Úrnak kétezer-nyolcadik,
e világi esztendejében.)*

Az ÚR színe előtt

Úr Jézus, Te vagy az örök élet. Te azért jöttél a Földre, hogy bevezess bennünket igazi hazánkba, a Te dicsőséges országába. Uram, milyen nehéz léptekkel lépkedtél itt a földön, és megtagadtad önmagadat. Most viszont a dicsőségben vagy, felemeltetve mennyei Atyád jobbára. A Te szavad nem hazudhat, amikor ezt mondod: Atyám, azt akarom, hogy azok is, akiket nekem adtál, velem legyenek, ahol én vagyok. Emelj fel minket egyre erőteljesebben a világ bűnéből, hogy szilárd léptekkel haladhassunk az üdvösség útján, amelyen Te előttünk jártál, hogy Téged követve elérjük hitünk célját Tebenned. Add, Úr Jézus, hogy utolsó lépésünk biztos, örömteljes és boldog átmenet legyen a Te szeretettedbe és a Te választottaidnak boldog közösségébe. Hallgass meg minket, Úr Jézus, és dicsőítsd meg nevedet bennünk is. **Ámen.**

Gerhard Tersteegen

A mustármagról és a kovászról

Mindkét példázat kontrasztot fejez ki a feltűnés nélküli kezdet és a dicsőséges vég, kicsúcsosodás között. A kis kezdetet könnyű lenne nem észrevenni, sőt elutasítani, de ezzel megakadályoznánk a növekedését és ellehetetlenítenénk. Tehát mindkét példázat közös gondolatot fejez ki: óv a kis kezdetek megvetésétől, mivel belőlük nőnek ki a nagy dolgok. Ezen gondolatok kifejezésére a példázatok különböző képeket használnak.

Az első példázat – akárcsak az előző kettő – a mag képét használja, amely elvetve magában hordozza a növekedés erejét és képességét. Most a mustármagról van szó, amit Jézus korában a legkisebbnek tartottak. De a földbe elvetve háromméteres vagy még magasabb fa nőtt belőle, melynek koronájában és ágain az égi madarak helyet találtak fészüknek. Lehet, hogy amikor az Úr Jézus a fa képét használta a mennyek országára, arra a fára gondolt, ami Dániel próféta könyvében (4,8–9) a babiloni királyságot ábrázolta ki. Bár az megszűnt, de a mennyek országa, amely az Ige kis magjából nő, elpusztíthatatlan és örök. Jézus Krisztus érkezésével közelített el hozzánk, a kis betlehemi gyermek megszületésével. Nem volt rajta semmi lenyűgöző és látszatra dicső, pont ellenkezőleg: át lehetett nézni rajta,

sőt elvetni és megbotráncolni rajta. Mégis ebből a magból nőtt ki a mennyek országának hatalmas fája, melynek koronájában mi is megtaláltuk otthonunkat, ahol mindenki számára van hely készítve. Jézus életéből, szavaiból és cselekedeteiből,

de főleg kereszthalálából és dicsőséges feltámadásából született meg az örök, elpusztíthatatlan ország, ahova hivatalosak vagyunk mi is (vö. Zsolt 84,4; 90,1; Jn 14,1–3).

A másik, a kovászról szóló példázat más területről, a konyhai vagy a sütőipari területről van. Az idősebbeknek ismerős a házi kenyér sütésének technológiája. Kis kovászt (a korábbi sütés maradványát) vízzel összekeverve lisztbe tettek, ahol az a saját benső erejéből téstávává változtatta a lisztet, amelyből aztán megsüttették az

új kenyeret. [A kovász e miatt a hatékony ereje miatt az Írás más helyein a bűn jelképe (1Kor 5,6–8; Gal 5,9), amit el kellett távolítani. A zsidó családokban a páskaünnepre való készülődés a mai napig egybekapcsolódik minden kovász eltávolításával (2Móz 12,15.19).]

Mindkét példázatban hangsúlyos, hogy az Isten országa növekedésének erejét nem az ember adja, az benne van magában a magban vagy a kovászbán. Az embernek viszont a magot a földbe kell juttatnia, a kovászt pedig a lisztbe; a többi elvégzi a mag és a kovász. A mennyek országa nem a mi erőnkől keletkezik és növekedik, hanem maga Isten adja a növekedését (1Kor 3,6–7). Tőlünk függ azonban, hogy a magot vagy a kovászt ne rejtjük el, hanem oda tesszük, ahova való, és elvégezzük azt, amit el kell végeznünk. És ne feledkezzünk meg arról se, hogy semmilyen kis kezdet nem ok a resignációra. Hajlamosak vagyunk csodálni a nagy dolgokat és azt gondolni, hogy csak belőlük születhetnek nagy dolgok, és mivel túlságosan gyengék és kicsik vagyunk, beletörődünk abban a tudatban, hogy nem tehetünk semmit. Bár a mi erőnk kicsi, a mennyek országát nem mi építjük fel, de ha Istenre és az ő erejére hagyatkozunk, tudjuk, hogy Ő a kis kezdetekből is nagy dolgokat tud felnöveszteni.

Ján Janovčík

(Befejezés az 1. oldalról)

sége a mi békességünké lesz, és a jóakarát, a krisztusi jóság bennünk sugárzó jóakarattá válhat. Legyünk hálások azért, hogy családi körben, gyülekezetekben, a Krisztus egyházában Istent magasztalva, békességet munkálva a jóakarátú emberekkel együtt ünnepelhünk!

Testvéreim, barátaim, ezen a karácsonyon is gondoljunk a szegényekre, sok szegény lelki gazdagságára, gondoljunk a gazdagokra, sok gazdagnak belső szegénységére, és imádkozzunk érettük!

Karácsonyi és újévi körlevél

„Járjatok, amíg világosságotok van, hogy sötétség ne leljen meg titeket...” (Jn 12,35a).

Karácsonyt ünneplő szent Gyülekezet! A karácsony ünnepe mindig is a legmeghatóbb bizonyosságát nyújtotta az egyháznak ahhoz, hogy szolgálatát és a rá bízott örömhír hitelességét igazolja a világnak: „Immánuel – Velünk az Isten!” Még az életértékeiket koptató és a hajszában gyakran fáradó emberek is – kiknek oly kevés lelki elmélyülési alkalom jut ez életben –, még ők is valami fennköltebb békességet keresve ez ünnep perceiben, megállnak ilyenkor és a templomtornyokra tekintenek. Van, aki betér az Isten házába, van, aki csak – bujdosóként – messziről hallgatja a harangok hívogató szavát, de lelkében mégis felparázslík ugyanaz az érzés, hogy karácsonykor mégiscsak történhetett valami rendkívüli a világban...

Mi, kik magunkat régi, de legalábbis buzgó hívőknek valljuk, tudjuk, hogy az ember érzelmeit ennyire összehangolni csakis az képes, aki egy hatalmas munkával teremtette meg azokat: az egyedüli Isten. Most pedig ez a csodálatosan teremő és alkotó Isten jár köztünk, hogy teremtését szabadabb és boldogabb világgá tegye.

A karácsony évenkénti alkalma pont arra hívja fel a figyelmünket, hogy a bűnök és vétkek régi köréből ki lehet mozdulni, a körforgást egyenes úttá lehet változtatni, a sötétségből pedig napvilágra lehet virradni. Nemhiába fényáradattal szimbolizáljuk a karácsonyi ünnepünket, hiszen új és biztos lépéseket csak tiszta látással lehet megtenni, új csodákat csak fényvilágnál lehet fellelni, Isten akaratát pedig csak letisztult gondolkozással lehet megérteni.

Az idők teljessége csaknem 2008 évvel ezelőtt ott, Betlehemben már betelt, de fájdalom, az ember sokszor nem ragadta meg az alkalmakat. De ez már Isten előtt kitárt

Könyörögjünk azokért, akik haraggal, bosszúval fertőzik az életet, hogy mássokká legyenek, hogy a kegyelmes Isten könyörüljön rajtuk, hogy ők is megérezzék az Isten éltető békességének erejét; azt az erőt, amely minden embert felülmúl.

A mi időnkben nagy szükség van a szeretet gonoszkodást fékező erejére és jóra indító hatalmára. Lélekben zárán-dokoljunk el a jászolbölcsőhöz, s ha

szívünknek vallomása, mert mi most hitünk közsiklájáról valljuk meg azt, hogy mi a köztünk járó Istent hallgatjuk és követjük. Ő pedig új földre és új életre vezet a követőit.

Az évek és az ünnepek váltakozásai közepette megtanulhatjuk, hogy nem érdemes hamis mammonokkal vigasztalód-nunk, mert csakis az Úr szólt és megselekedett Igéjével tudjuk az élet békességét megélni.

Egyházunk ez év végén lezár egy ciklust, és az új évben tovább kell mennünk utunkon. Az egyháznak nem is lehet más feladata, mint hogy Jézus Krisztus csodálatos béke-országába pásztorolja el a sóvárgók seregét. Ez a feladat pedig nem válogatja emberét, hanem inkább egy közösségbe von minket, ahol a testvériség érzése – érdek és megkülönböztetés nélkül – szövi össze a lelkeket.

Karácsonykor az a bizonyosság áraszt el bennünket, hogy Isten mindenre fényt derített az életünkben, meghasonlásokra, eltévelyedésekre, közös értékeinkre és érdekeinkre egyaránt. Az a betlehemi csillag változatlanul fénylik, ami a kegyelmi időt jelzi nekünk. De ahogyan akkor a csillag mozgósította a gyermek Jézust keresőket, ma a Krisztus, a világ Világossága mutatja nekünk a helyes irányt, ami felé halad-nunk kell.

Keresztyén Testvéreink, az Ige arra szólít fel, hogy járjatok, amíg világosságotok van, addig, míg elérünk Urunk színe elé. Ebben vagyunk egyek, hit- és sorstársak, egymás szerettei...

A kegyelmes és megtartó Úr gondviselésében – szeretetben összeforva – kívánjuk, hogy a karácsonyi angyali szózat szentelje meg ünneplésünket: legyen *diszóság a magasságban Istennek, és a földön békesség...* Legyetek a Világosság népe, és e teremtettség vigasztalódjon, mert az Ég a földre szállt érte, és elérkezett Sza-

közben erőnk fogyatkozna és fáradnánk, pihenjünk meg a kereszttövé-nél, aztán folytassuk utunkat! Menjünk, lássuk meg mi is, mint egykor az őrzők, a pásztorok, mit tett értünk szerető Atyánk, a mindenható Isten! „Örüljétek az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljétek” (Fil 4,4).

Aldott karácsonyt, boldog új évet!

Erdélyi Géza

badítója. A karácsonyi csoda immár az élet értelmévé vált.

Ennek örömét Veletek együtt átérezve, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinatának nevében békés, megszentelt karácsonyt és áldott új évet kíván:

Fekete Vince
főgondnok

Dr. Erdélyi Géza
püspök,
aki Istennek ad hálát
Értetek, a gyümölcsöző
együttműködésért,
és áldást kérve
egyben elköszön Töletek.

Rimaszombatban, 2008 adventjében

400 évvel ezelőtt a németországi Hanauban 1500 példányban megjelent a Vízolyi Biblia javított kiadása. A korrekció embert próbáló munkáját tudós földink, Szenczi Molnár Albert végezte, aki az Ó- és Újszövetség mellé csatolta saját, 1607-ben befejezett zsolnárfordításait, a Heidelbergi kátét, valamint válogatott énekeket. Borítóján ez áll: „Szent Biblia Az az: Istennek O és Uy Testamentomanac Prophetac es Apostoloc által megíratott szent könyvei. Magyar nyelvre fordítattott egészen, az Istennek Magyarországon való anya szent egyházának épülésére. Caroli Gaspar előljárobeshédével. Ez masodic kinyomtatást igazgatta; néhol megis jobbitotta Szenci Molnar Albert.” Ma a Hanaui Bibliából összesen 58 példányt tartanak számon.

Karácsony ünnepén gondolataim visszaszállnak gyermekkoromba, amikor egy nagy teremben a karácsonyfát díszítették, s mi izgatottan vártuk, mikor léphetünk be és milyen meglepetésben lesz részünk. A karácsonyról beszélgettünk, de ez nekünk akkor csak a karácsonyfát és az ajándékokat jelentette. Amikor nyílt az ajtó, csodálkozástól kikerekedett szemekkel néztünk fel a gyönyörűen feldíszített fára. Mindegyikünk kapott egy szerény kis csomagot, és boldogan énekeltük a karácsonyi énekeket, örültünk az ünnepnek.

Ez volt a mi árvaházi karácsonyunk. Gyermeki boldogság töltötte be szívünket, hogy nekünk is van karácsonyunk. Arról fogalmunk sem volt, hogy mennyi emberi szív mozdult meg, hogy az árváknak is jusson ajándéksomag. A gyermeki áhítaton megismertük Jézus születésének történetét, sőt arról is esett szó, hogy a mi szívünkben is meg-

születhetik s az lesz az igazi karácsony. Kicsik voltuk, nem értettük; azon gondolkodtunk, hogyan lehetséges ez.

Egy későbbi karácsonyt súlyos betegen kórházban töltöttem. Fiatal gyermek voltam, szorongó érzésekkel gondoltam arra, lesz-e karácsony a kórházban. Amikor aztán a kórterembe hoztak egy feldíszített kis karácsonyfát, a lázpírtól égő, fáradt arcunk egy pillanatra felragyogott. Szelíd, boldog mosoly ült az arcunkra, amikor énekelni kezdtük a karácsonyi éneket: *Krisztus Urunknak áldott születésén...* Újra eszembe jutottak az árvaházi áhítaton elhangzottak, hogy Jézus megszülethetik a mi szívünkben is, de még mindig nem értettem, a gondolat azonban foglalkoztatott. Örültünk, hogy a kórterem meleg otthonná vált, enyhült a fájdalmunk és boldogok voltunk, hogy a melegszívű ápolónők szeretete karácsonyt varázsolt számunkra is.

Amikor már nagyobbak lettünk, az a gondolatunk támadt, milyen jó lenne, ha mi is örömet szerezhethénk másoknak. Elhatároztuk, hogy megtakarított pénzünkön karácsonyi csomagokat viszünk megfáradt, megtört, idős emberek otthonaiba. Nagy örömmel fogadtak bennünket, és együtt énekeltünk karácsonyi énekeket. Mi is örültünk, de ez az öröm számunkra már nagyobb volt a kisgyermeki örömnél, mert éreztük, hogy szívünkben szeretetet vittünk a szeretetre vágyó magányos, idős embereknek.

Akkor én azt tapasztaltam meg, hogy az emberi segítőkészség karácsonyi ünnepet tud teremteni az árváknak, a betegeknek, a szegényeknek. Az erősödött meg bennem, hogy egyetlen ünneplésünkben sincs olyan nagy jelentősége a szeretetteljes szívnek, mint a karácsonyi ünneplésben. Arra gondoltam, hogy amikor karácsonykor a harangok hangjai ünneplésre hívogatnak, akkor megszólalnak az emberi szívek láthatatlan ezüstharangjai is, s arra hívják fel a figyelmet, hogy szívnek kell lenni a karácsonyi ünneplésünkben, az éneklésünkben, az adakozásunkban, a cselekedeteinkben.

Mit ér ünnepi éneklésünk, ha csak hangszalagjaink jönnek rezgésbe, de nem szólal meg benne a szívünk? Éreznünk kell, hogy a szívünkkel énekelünk. Ugyancsak a szívünknek kell részt vennie a karácsonyi adakozásunkban is, ami nem lehet más, mint szívünk hálaadása a felénk hajlott isteni szeretetre. De a karácsonyi cselekedeteinkben is szívnek kell lenni, hogy Isten dicsőségére cselekedhessünk; különben önző, önmagunkért való cselekedetek maradnak csupán. Igaza lesz akkor a költőnek, Sza-

bolcska Mihálynak, aki ezt írja egyik versében: „*Mit ér a hozsánna az Úrhoz, a mennyhez, / Ha szívetekben nincs szeretet minden emberekhez?*”

Tapasztaltam, hogy mennyi csomagot, levelet adnak fel postára karácsonykor. Minden egyes csomag, minden egyes levél valakinek a szívét, szeretetét „viszi”. Milyen nagy forgalom van a pályaudvarokon, az utakon ez ünnep táján; bizonyára a haza vágyakozók utaznak haza. Igaza van a költőnek, amikor ezt írja: „*Ha soha egyébkor eszembe se jutna, / Karácsony estéjén hazaszállnék mindig / A mi kis falunkba.*”

Később megértettem Isten karácsonyi üzenetét. Rádöbrentem arra, hogy mindezeknél sokkal fontosabb: van-e karácsonya a szívnek? Mert Isten azt akarja, hogy az emberi szívnek is legyen karácsonya. A szív széppé, örmelteljessé és áldottá teszi a karácsonyt, de ez nem elég. Nem

elég, hogy szív legyen a karácsonyban, hanem karácsonynak kell lenni a szívben is! Mit jelent ez? Karácsony Krisztus születésének ünnepe. Azt zengi ajkunk: Krisztus megszületett. Ez azt jelenti, hogy akkor lesz igazi a karácsonyunk, ha Krisztus a mi szívünkben is megszületik. Jézus Krisztus a maga születésével az Isten országát hozta le a földre. Amikor a farizeusok megkérdezték őt, hogy mikor jön el az Isten országa, így felelt: „*Az Isten országa nem szemmel láthatólag jó el. Sem azt nem mondják: Íme itt, vagy: Íme amott van; mert íme az Isten országa tibennetek van*” (Lk 17,20b–21).

Most már komolyan elgondolkodtam: Hol keressém hát a karácsonyt? Keressém fényes ünneplésekben? Keressém a templom csendjében? Keressém ünnepi élvezésekben, ünnepi lakomákban? Rádöbrentem arra, hogy ha csupán ezekben keresem, akkor nem találom meg. Keresnem kellett a karácsonyt mindekelőtt az én szívemben. Isten ígéje megvilágította számomra, hogy az én szívem üres, nincs benne a betlehemi jászolbölcső és benne a megszületett Jézus, a világ Megváltója.

Mindezeket többször is végiggondolva, 1943-ban számomra is eljött az igazi karácsony. Ekkor értettem meg igazán a karácsony lényegét, hogy nem a kapott ajándékok vagy a másoknak adott ajándékok jelentik az igazi karácsonyt. Megértettem, hogy Isten azért küldte el karácsonykor az ő szent Fiát, hogy megváltson bennünket bűneinkből. Istennek ezt a megváltó szeretetét elfogadtam, az Úr Jézust befogadtam a szívembe, és ez tette igazán áldottá karácsonyomat. Megtapasztaltam, hogy Ővele boldogabb lett az életem. Ez a karácsonyi öröm véglegessé tette számomra, hogy megváltó Krisztusom van, aki megszabadított bűneimből, szabaddá tett az ő szolgálatára. Azóta vele járok, szívem csak érte ég. Így lett örökös karácsonyom.

Kívánom, hogy legyen szív a karácsonyunkban, és ami ennél fontosabb: ne hiányozzék a szívünkben az igazi karácsony, hogy nagyon sokan boldogan énekelhessük a 257. hallelujah 3. versszakaszának utolsó négy sorát:

„Nagy örömmel fogadunk,
Jöjj, siess, Te szent követ!
Mi hideg jászol helyett
Szívünkben adunk helyet.”

Adjon a mi Urunk mindnyájunknak ilyen áldott karácsonyt!

Szenczi László

Az utóbbi években megszorodtak azok a magyar nyelvre lefordított könyvek, amelyek Pál apostol életével foglalkoznak. Ezek sorába illeszkedik a recenzált, **Gromon András** által németből magyarra átültetett kötet is.

Szerzője **Peter Wick** svájci teológus, akinek az a módszere, hogy Pál apostol szövegein keresztül igyekszik eljutni Pál értelmezéséhez. Tulajdonképpen foglalkoztató jellegű könyvről van szó, hiszen a fejezetek végén továbbgondolásra ajánlott feladatokat is találunk. A fejezeteket egyébként úgy alakították ki, hogy önálló egységeket képeznek, tehát külön is olvashatóak. Emellett kiemelten törődve sok olyan kulcsszó és szókapcsolatok magyarázatát is megkapjuk, melyek a páli életműhöz szorosan kapcsolódnak (pl. kolónia, étkezési közösség, halála, prófécia stb.).

A könyvnek négy nagyobb egysége van. Az első Pállal mint elhívottal foglalkozik, így származásával, a keresztyének üldözésével, az addigi életútjával való szakításával stb. Az

Pál. A keresztyénség tanítója

apostol ékesszólását tárgyalja a második rész, amely kimutatja, hogy „Pál egyetlen szót sem ír le vélet-

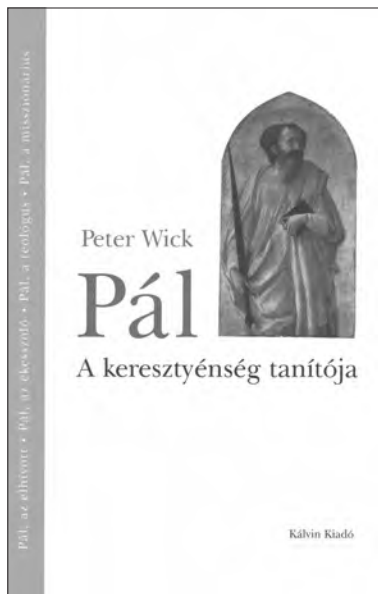
merniük, milyen súlyosak és hatékonyak a levelei.”

Az újabb egység Pált mint teológust állítja elé, s rámutat arra, hogy Pál teológiájának magvát a hit, a remény és a szeretet fogalmak alkotják.

Az utolsó tanulmány pedig Pált mint misszionáriust, illetve a páli misszió kortörténeti, életrajzi és teológiai kölcsönhatásait vizsgálja. Szerzője **Jens-Christian Maschmeier**, aki kimutatja, milyen szerepe volt a „rajongásnak” Pál életművében. Az Izrael Istene és a Tóra iránti rajongása előbb a Jézusban mint Messiásban hívők üldözésére sarkallja; miután megtörtént az elhívása, rajongása a „zsidókból és nem zsidókból álló gyülekezetek (ekklésziák) identitása, integritása és egysége iránti buzgósággá változik”. Így lett a népek apostolává.

A. Kis Béla

(Kálvin Kiadó, Budapest 2007)

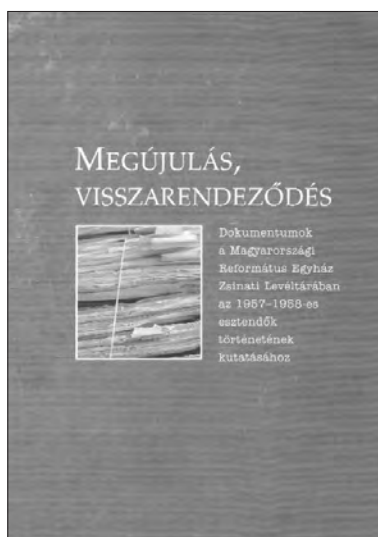
lenül, hanem egy-egy levelének minden megfogalmazása az elsőtől az utolsó szóig a levél célját szolgálja. Még Pál ellenfeleinek is el kellett is-

Megújulás, visszarendeződés

A *Dokumentumok a Magyarországi Református Zsinati Levéltárban az 1957–1958-as esztendő történetének kutatásához* alcímet viselő kötet rendkívül fontos forráskiadvány. Tulajdonképpen folytatása a tavaly megjelent hasonló gyűjteménynek, amely az 1956–1957-es esztendő történéseinek jobb megértéséhez szolgáltatott adatokat. Míg az első kötet elsősorban a forradalommal, illetve az előzményeivel kapcsolatos közegházi iratokat, lelkipásztori, presbitériumi, zsinati tanácsi, konventi irodai stb. leveleket, határozatokat közöl, az újabb dokumentumgyűjtemény már a megtorlás, a „visszarendeződés” időszakának anyagaiból válogat.

A mintegy háromszáz, jórészt ismeretlen dokumentumot tartalmazó kötetet **dr. Horváth Erzsébet**, a levéltár igazgatója szerkesztette, aki a gyűjtőmunkában és a jegyzetanyag készítésében is szorgoskodott, **Kánási Szabolccsal** egyetemben. A kötethez **Ladányi Sándor** történész írt bevezetést, aki szerint „segít számos »fehér foltot« eltüntetni, háttereket megvilágítani az események, történések belső szempontjából”. Az ajánlást

író **Bölcskei Gusztáv** püspök pedig így fogalmaz: „Aztán az élet lassan valóban visszarendeződött, elhalványult a remény

és megfogyatkozott az erő. Egy ország tört meg. Ez az 1950-es évek, s az 56-os forradalmat leverők felelőtlenségének és önzésének a következménye. Mert mindennek következményei vannak.”

–akb–

(Kálvin Kiadó, Budapest 2008)

Feladvány

Melyik városban született Pál apostol?

Kérjük, hogy megfejtésüket legkésőbb **január 15-ig** nyílt levelezőlapra, képeslapra vagy e-mailen juttassák el a **Kálvinista Szemle** szerkesztőségének címére (**930 10 Dolný Štál 386**). A helyes választ beküldők közt ajándék könyveket sorsolunk ki.

Az októberi számban feltett kérdésre azok válaszoltak helyesen, akik szerint id. Görözdí Miklós a pozsonyi egyházmegye esperese volt.

Azon kedves olvasóink közül, akik helyes megfejtést küldtek be, hárman részesülnek – a Liliom Aurum Kiadó jóvoltából – könyvjutalomban. **Feterik Monika** (Csécs) Zeman László *Gymnasiologia* című tanulmánykötetét, **Gábor Ilona** (Nagykapos) D. Varga László *Életfordulók* című néprajzi könyvét, **Vörös Irma** (Csilizradvány) pedig a *Zsé arca. Szlovákiai magyar szép versek 2004* című gyűjteményt kapja.

Nyereményükhöz gratulálunk, postán küldjük el.

A szerkesztőség

Ilyenkor adventben gyakran elgondolkozom az idő múlásáról, a rohanásról vagy éppen a várakozásról. Gyakran megesik, hogy a reggeli sietségben nincs időnk Istenre figyelni, fellapozni a Bibliánkat, énekeskönyvünket. Ezt a mulasztásunkat az esti órákban igyekszünk pótolni, amikor már elcsendesedik a ház. Ezeken a hosszú téli estéken talán még több időt hagyhatnánk elmélkedésre, fohászkodásra, éneklésre. Ezt a lehetőséget Énekeskönyvünk is kínálja, hiszen az ilyenkor gyakrabban énekelt adventi énekeinken kívül találhatunk benne gyönyörű esti énekeket is.

Református énekeskönyvünk utolsó része foglalja magába ezeket, az ötszázadik énektől kezdődően. Mindjárt az első, az 500. dicséret, *Krisztus, ki vagy nap és világ*, egy nagyon szép és egy viszonylag régi himnusz a 6–7. századból, amely a himnusz minden „elvárásának” tökéletesen megfelel (ami nem más, mint a „8–4–8-as szabály”): az ének nyolc versből áll, versszakonként négy sorból, soronként nyolc szótagból. Az utolsó versszaka sem lehet más, mint doxológia: a Szentháromság Isten dicsérete. Az ének egyszerű szavakkal megfogalmazott imádság oltalomért, nyugalomért, őrző angyalokért, sötétségben világosságért. Dallama is hasonló egyszerűséggel énekelhető, vagy ha még ismeretlen, akkor könnyen tanulható és megjegyezhető. Ami fontos, hogy sose ragaszkodjunk a merev énekléshez, hanem a dallam ritmusa mindig igazodjon a szöveghez; szövegszerűen énekeljük!

Következő énekünk, az 501. dicséret, az *Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemi*, egy kakukktójtás is lehetne az esti énekek sorában, hisz még a felirata is jelzi, hogy egy asztali áldásról van szó. Ha továbblapozunk énekeskönyvünkben, hamarosan rájövünk, hogy egy másik esti énekünk, méghozzá az 507-es (*Néked mennyei Atyánk, hálát adunk*) éneklődik éppen az 501-es dallamára, ezen felül még a 496-os számú (*Hálát adunk néked, mennyei Atyánk*) reggeli ének is. Ennek az – Énekeskönyvünkben egyetlen – asztali áldásnak a szövege a 136. zsoltárból merít.

A soron következő, 502. dicséret, a *Fölkelt immár a szép hold*, a Hallelujah

Esti énekek

énekeskönyvből átvett, kedvelt esti ének, mely szép líraisággal az esti természetet tárja elénk, közben párhuzamot von benne az emberi élettel: „*Nem látod-e a holdat? Fél arca int, mosolyg csak, Pedig kerek, egész. Van sok, mit itt az ember Nem lát jól földi szemmel, És oktalan nevetni kész*” (3. versszak). Az 503. dicséret (*Már nyugosznak a völgyek*) szövegének szerzője **Paul Gerhardt**, akinek tavaly, 2007-ben emlékeztünk meg születésének négy századik évfordulójáról, aki **Luther Márton** mellett a másik legjelentősebb német egyházi ének-költő. Berlinben, Wittenbergben, Lübbenben tevékenykedett, s berlini lelkészi szolgálata alatt a kántor mellette nem más, mint az ismert és elismert egyházzeneész, **Johann Crüger**, aki Gerhardt több versére is komponál dallamot.

Gerhardt Pál

Ennek az esti éneknek először megszületett a dallama, **Henrik Isaak** szerzte még a 15–16. század fordulóján, s először világi szöveggel vált ismertté. Később erre a dallamra írja meg Gerhardt az egyházi szöveget, melyben – hasonlóan az előző énekhez – a természet szépségéhez nyúl, s azzal ábrázolja ki az emberi érzéseket. Az utolsó versszakban a költő nem csupán saját magáért, de szeretteiért is így fohászkodik: „*Ti is távol s közelben, Akik szerettek engem: Békén pihenjete! A sötét éjszakába ’Az Úr világossága Örökdiék hűn fölöttetek.*”

A következő hat esti éneknek nincs saját dallama, hanem más ismert zsoltár, dicséret dallamára énekeljük őket. A 510. dicséretnek (*Ó lelkem szent napsugara*) mind dallam-, mind pedig

szövegszerzője angol. Magyarra **Áprily Lajos** fordította, aki szövegében egyszer sem említi Istent, Jézust, Krisztust, mégis egyértelműen kitűnik vallásos értelme. (Mellesleg: az eredeti szöveg tartalmazza a „Megváltó” kifejezést.) Az ének további érdekessége, hogy valamennyi sorának megegyezik a ritmusa, ami megkönnyíti dolgunkat, akár tanuljuk, akár tanítjuk az éneket.

Ki ne ismerné az 511. dicséretet? *Maradj velem, mert mindjárt este van...* De azt már kevesen tudják, hogy ez az ének egy haldokló ágya mellett született. Ezt többször kiérezhetjük szövegéből: „*Kis életem fut s hervadásba hull... Minden múlt percc hozzád visz közel... Sír, halál-fülánk, hol a győzelem?... Hűnyő szemembe vésd keresztedet... Halálban is Te légy, Uram, velem.*” Énekeskönyvünk utolsó

Johann Crüger

esti énekének bibliai alapigéje a gyermek Sámuel éjszakai látomásából (*1Sám 3,9b*) ismert „*Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!*” mondat. Az ének szövege nem annyira esti tartalmú, sokkal inkább egy óhaj, egy vágy kifejezése: hallani akarom szavadat, cselekedni akarom akaratodat, járni akarom utadat, beszélni akarok tetteidről. Ezért: „*Szólj, szólj, én Istenem!*”, ma is, amikor minden más szól a fülünkbe (például a bevásárlóközpontokban ismert karácsonyi dallamok giccses szövege), csak a Te szent hangodat nem akarjuk meghallani. „*Szólj, szólj, én Istenem!*”, hogy mi is szólhassuk, zenghessük a Te nagy dicsőségedet!

Süll Kinga

Immár tíz éve annak, hogy 1998. október 2-án bejegyezték a Jó Pásztor nonprofit szervezetet, engedélyezték és legitimizálták kétirányú tevékenységét: a karitatív munkát és a gyermekotthon működtetését.

Az alapítóknak kezdettől fogva az volt a kívánságuk és szilárd meggyőződésük, hogy olyan karitatív és szociális munkát kell kifejtetni, amely az érintettek és a szemlélők előtt is kellő bizonyágtételként hat. Éppen ezért a szervezet első számú feladata az olyan segítségnyújtás, amely szem előtt tartja a társadalom periferiájára került egyéneket, a nélkülözőket, akik többek között anyagi szükségben szenvednek. Mindezen tevékenységek Isten dicsőségét szolgálták, mivel az ajándékozók, az adományok küldői névtelenül segítettek azokat, akik hazánk területén rászorultak a segítségre. Az elmúlt tíz évben Németországból, Ausztriából, Hollandiából, Magyarországról, az Amerikai Egyesült Államokból és hazánkból sokan pénzbeli és tárgyi eszköz (ruhanemű, tartós élelmiszer, játék, sporteszköz, háztartási cikk, bútor, gyógyászati segédeszköz, könyv) gyűlt össze, hogy munkánkat hatékonyan végezhessük. A legnagyobb feladat pedig egy olyan nem állami gyermekotthon létrehozása és működtetése volt, amely már létével is hirdetni hivatott azt a nagy biblikus felismerést, miszerint Isten az árváknak és az özvegyeknek atyja. A Jó Pásztor Háza léte és tevékenysége a jókai lakosság előtt is ismert; ismertebb, mint az a segítségnyújtás, amelyről már szóltunk.

A tízéves jubileumot nem ünnepeltük meg, nem volt semmiféle nyilvános megemlékezés, mert örömünk és hálaadásunk nem lehetett felhőtlen. A nonprofit szervezet egyik alapítója, az igazgatótanács elnöke, **Uwe-Martin Schmidt** missziós lelkész váratlan halála nagy veszteséget jelentett és jelent ma is mindnyájunk számára. Az ünnepelés helyett imaközösséget tartottunk. A visszatekintés alkalmával ismételtlen megvilágosodtak előttünk a zsoltáriró szavai: „*Rád bízhatja magát a gyámoltalan, az árvának te vagy a segítője... véded az árva és elnyomott ügyét*” (Zsolt 10, 14b. 18a).

Kihez forduljon ma jogorvoslásért, segítségért, tanácsért, megértésért a gyámoltalan, a szegény, az árva, a jogfosztott, a kismizmizett és a lecsúszott szenvedélybeteg? Karitatív szervezetek, szociális intézmények, biztosítási hálózatok, terápiát és rehabilitációt végző intézetek, ambu-

Biblikus társadalomkritikai gondolatok

Tízéves a jókai Jó Pásztor nonprofit szervezet

lans szakszolgálatok, jótékonyági szervezetek, polgári társulások működnek minden fejlett és civilizált jóléti társadalomban, így hazánkban is. Ám mindezeket emberek igazgatják és működtetik. Olyan emberek, akik segíteni akarnak ugyan a másik emberen, de a legnagyobb igyekezet ellenére is elfeledkeznek arról – vagy nem is tudják talán –, hogy a gyámoltalannak és az árvának az ügye nem csupán társadalmi ügy, hanem Isten ügye.

A rendszerváltás óta a társadalomban átalakulások mentek végbe és zajlanak még ma is. Európai mintára akarunk mindent átalakítani és reformálni, de valahogy az ügyek rendezéséből és magából a nagy átalakításokból kihagytuk Istent. Így kimaradt Isten a szociális átalakításból is, éppen ezért – prófétikusan szólva – nem lesz semmiféle átalakulás, hosszú távon minőségileg is lemérhető pozitív változás. Jogszabályok garmadát gyártjuk, túlszabályozunk mindent, minden szinten csak anyagiakban gondolkodunk. Sajnos a szociális érzékenység, az önzetlen segítség, a krisztusi diakónia és az Isten adta esélyegyenlőség elve helyett más tényezők motiválják a nagy átalakításokat végzőket.

A Jó Pásztor nonprofit szervezet mindenkor arról tett bizonyosságot, amit már **Ravasz László** református püspök is megfogalmazott: a nagy szociális átalakítást a Jézus Krisztusban megtestesült Isten hajtja végre, elsősorban az emberi szívekben. A belső átfarmálódás, a szívek újjászületése a társadalom minden területén észlelhetővé fog válni. Az ókor és a középkor embere nem emberektől várta biztonságát, felemelkedését, azonban az újkorban és a mai rohanó világban a segítségre szoruló nyomorult a legjobb esetben is embertársába kapaszkodik, várva annak segítségére. Anyagiakon alapszik az egész, amelyből kimarad, kizorul az emberi lélek. Vallom, hogy minden segítségnyújtásnak hármast kell szolgálnia: segíteni úgy, hogy szem előtt tartom az ember *testét* (annak jólétét), *lelkét* (pszichikai állapotát, Istenhez való viszonyát) és *szociális fejlődését* (emberi és társas kapcsolatainak előmozdítását).

Éppen ezért a Jó Pásztor Házában a szociális munkáknak, nevelő és gondozó tevékenységünknek összhangban kell lennie a hatályban lévő törvényekkel és rendelkezésekkel, ugyanakkor azokkal az egyetemes igazságokkal is, amelyek a Szentírásban vannak megírva. Tíz év alatt

mi is sok változtatást hajtottunk végre, reformokat éltünk át, azonban a gyermekvédelmi munkánk motivációja ugyanaz maradt.

A gyermekotthon ma már nevelőcsaládok hálózataként működik, ami azt jelenti, hogy a gyermekekről való intézményes gondoskodást hivatásos nevelőszülők végzik. Ezzel is családiasabbá, természetesebbé kívántuk tenni a gyermekek mindennapjait. Nevelőcsaládjainkat munkacsoport segíti, segítőszolgálatok és szakemberek bevonásával Istennek tetsző alap- és szakellátást kívánunk végezni. Az elmúlt tíz évben megtapasztalhattuk társadalmunk betegségeit, mert a hozzánk került gyermekek tünehordozói a modern kor társadalmi betegségeinek.

Szociális átalakításról beszélünk, holott globalizált világunkban egy hatalmas erkölcsi hanyatlásnak lehetünk a szemtanúi. Amit az Isten nélkül élő ember elront, amit oktalanul tönkretesz, azt emberi humánumból fakadó segítségnyújtással nem lehet helyrehozni, azt jogszabályokkal és tökebefektetésekkel lehetetlen orvosolni. A tönkrement családok, az egymástól elidegenedett személyek, az apátlanná és anyátlanná tett gyermekek problémáit paragrafusok sokasága nem fogja megoldani. Ostobaság lenne azt gondolni, hogy a szociális felemelkedés pénzben mérhető. Minden reformfolyamatnak és átalakulásnak elsősorban lelki vetületei vannak.

Tízéves munkánk során mi csak technikai lépéseket tettünk, mivel a szociális munkát, az emberi dimenziók feletti tökéletes „szakmunkát” az élő Isten végezte és hitünk szerint végzi ma is. Rábízhatjuk magunkat, sorsunkat, jelenünket a jövőnkdél együtt a másikkra, felebarátunkra, segíteni szándékozó emberekre, azonban ez a megoldás kevés. A többihez élő hitre van szükség, amely felfelé tekint minden helyzet és minden állapot közepette úgy, hogy közben ennek a hitnek karjai nőnek – egyik oldalon a segítség nyújtására, másik oldalon pedig a segítség elfogadására.

Éme hit élteti mindazokat, akik velem együtt a Jó Pásztor megbízásából végzik azt a mindennapi munkát, amit nevezhetünk diakóniának, gyermekvédelmi szakellátásnak, karitatív segítségnyújtásnak, családterápiának vagy akármi másnak.

Gasparez Tihamér

Időről időre, menetrendszerűen emberek gyülekeznek a buszmegállókban. Többnyire tudják, mikor érdemes odamenni, mert vagy rendszeresen igénybe veszik az utazás eme módját, vagy utánajártak, mikor indul az a járat, amelyre fel szeretnének szállni. Vannak, akik tervezik az utazást, a cél ott lebeg a szemük előtt, de percre kiszámítják az időt, s így előfordul, hogy hiábavaló volt a készülődés: lemaradnak. S vannak, akik eleve reménytelennek tartják az elutazást.

A busz közlekedik, egyre közeledik, a sofőr pedig végzi a munkáját. Jólesik, amikor az éppen induló jármű megáll, mert észreveszi a vezető, hogy mindent megteszünk, hogy elérjük és felszállhassunk. S amikor lefékez, felszállhatunk. A sofőr pedig örül, ha köszönetünkkel kifejezzük a hálánkat.

Életünk is egy utazáshoz hasonlít. Istent „járműveket” indít, hogy mi beszállhassunk. Ilyen „jármű” az istentisztelet, a bibliaóra is. Sokan tudják, mikor kezdődik (mert már életük részévé vált, hiszen rendszeres résztvevői; mások hallottak felőle a hirdetésekben, olvasták a gyülekezeti lapban, megkérdezték a szomszédot, a lelkeszt...), és szeretnek várakozni. Jó számolni a napokat, az órákat a harangszóig, mert ott, a gyülekezetben egy cél érdekében vannak együtt testvérek, ismerősök, barátok, rokonok, akár ismeretlen útítársak. Mindannyian tudják, hogy a

UTASOK VAGYUNK

„busz” úton van, vagyis még tart az Istentől kapott kegyelmi idő. S abban is biztosak, hogy közeledik feléjük az, akire kételkedés nélkül rábízhatják magukat. A szemükkel ugyan a lelkeszt látják vezetőnek, aki „jegyet” ad a felszállóknak: Isten ígését hirdeti. S az utasok megadják az „árát”, amikor idejüket odaszentelik, hogy célba érhesse. Nem törődnek azzal, hogy mások éppen akkor mit csinálnak

(füvet nyírnak, köszörülnek, betonoznak, szőlőt gondoznak, hogy megmutassák, milyen dolgozók); előttük egy cél lebeg: eljutni az Isten országába.

Van, hogy úgy tűnik, sofőr nélkül meg hiúsul a célba érés. A kerek járművek-nél valóban így van ez. De nem így a lelki járat terén! Látszólag úgy tűnik, hogy a lelkesz a vezető (bár ő is elutazhat, megbetegedhet), de valójában Jézus az, aki irányít. Ő adja az „üzemanyagot”: biztató szavát, s nála van a „töltőállomás”: a ki-

fogyhatatlan szeretet, az öröm, a békeség, a türelem, a szívesség, a jóság, a hűség, a szelídség, a mértékletesség (Gal 5, 22). Ő minden „járat” központja, aki bármilyen meghibásodás esetén a segítségünkre siet. A Szentlelket küldi, hogy erőnk legyen, hogy bátorságot nyerjünk, hogy elinduljunk újra és újra, hogy másoknak tanúskodjunk arról, amiről mi már meggyőződünk: érdemes készülődni, útnak indulni és útítársunkká fogadni a vezetőket vezetőjét: Jézus Krisztust.

Ő jön, közeledik és velünk tart örömben, gondban, félelemben. Elvisz, elsegít a célhoz. Ő a legmegbízhatóbb útmutató. Ő jól ismeri a célt, mert onnan jött s most is ott van. Ő sok-sok „járatot” indít, de vigyázzunk: le ne késünk a csatlakozást! Ne halogassuk az utolsó pillanatra, nehogy késő legyen! Ő vár. Helyet is foglalt nekünk (Jn 14,2), de nem kényszerít! Az elindulás, a döntés felelőssége a mienk. Ő jön. Közelít. S megáll, hogy együtt indulhassunk tovább. Ő mondja: „*En vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, csakis énáltalam*” (Jn 14,6).

Örömteli készülődést, a boldog megérkezés reménységével teli, jó utazást kívánok!

Czinke Tímea

„HAZA A MAGASBAN...”

Meg tudod mondani, hogyan hívják a hazádat?

A falu, ahol gyermekként éltél? Az a szülőfölded, de nem a hazád. Talán Szlovákia? Hogyan lehet az az ország a hazád, ahol látni sem bírnak? Ahol azt szeretnék, ha te nem lennél. Vagy ha igen, akkor nem az, aki vagy, hanem olyan, amilyennek látni szeretnének...

Akkor Magyarország a hazád? De hát nem ott élsz. Ráadásul ők sem akarnak. A magyar miniszterelnök néhány éve arra buzdította honfitársait, hogy mi, határon túli magyarok ne tartozhassunk Magyarországhoz. De milyen joggal merte ezt mondani? A mi dédszüleink a Magyar Királyságban születtek, és minden ősünk is ott élt a honfoglalástól kezdve...

Akkor talán Nagy-Magyarország a hazád? Az jó lenne, de ilyen ország már nincs: a múlté. A mából egyáltalán nem látszik, hogy lesz-e még valaha...

Talán a Kárpát-medence, hisz a Kárpátok koszorúja az államok felett áll?! De a Kárpát-medence földrajzi fogalom, és a „lát-hatatlan” határok mégiscsak ott vannak.

Marad az Európai Unió. De az EU államai nem akarnak hazát adni, viszont irányítható kis robotnak teljesen megfelelnünk. Még mindig marad a nagyvilág. Mehetsz a négy égtáj felé, lehetsz világpolgár...

Én ki merem mondani, le merem írni: nekem, szlovákiai magyarnak, nincs hazám. Az nem lehet a hazám, ahol asszimilálni akarnak, ahol másodrangú állampolgárnak tekintenek. Hazám ura nem lehet olyan ember, aki nem a népet szolgálja, hanem saját magát. Akinek saját maga az istene és nem a Jézus Krisztus Atyja. Aki nem halna meg értem, engem viszont nyugodtan a halálba küldene. Hazámnak nem lehet az az ura, aki NEM SZERET engem.

Hazát kell találni! Isten tudja, hogy csak az igazi hazában tudsz boldogan élni és halni. Nélküle semmilyen hazában sem lehetsz boldog. Valami mindig hiányozni fog...

Én olyan hazát szeretnék, ahol itthon „otthon” lehetek. Ahol nincs többé könny, sem fájdalom, sem jajkiáltás, sem halál. Ahol nincs többé átok, sem sötétség, hanem örök világosság van.

Én olyan Királyt szeretnék, aki szeret engem. Mégpedig annyira, hogy akár meg is halna értem. Olyan Királyt, aki engem szolgál, aki értem van, én pedig érte. Akitől nem kell félnem. Aki nem akar elpusztítani, hanem azt akarja, hogy örökké éljek vele együtt.

Én hiszek Jézus Krisztusban. Hiszek a feltámadásban. Ezen múlik minden. Ha nem hiszed, hogy fel fogsz támadni, hát nem is fogsz feltámadni az életre. Ha mi, magyarok, nem hiszünk a feltámadásban, nem is fogunk feltámadni. Ha mi nem hiszünk abban, hogy lehet még itt, Európában, a Kárpát-medencében hazánk, akkor nem is lesz.

A népek, nemzetek jönnek-mennek a történelem színpadán. De Isten nem változik. Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Akinek kevés az elmúlás, nem éri be ennyivel; annak az örökkévaló Istenhez kell tartoznia – legyen az nemzet vagy egyén. Bennünket egy örökkévaló hajlék, Isten országa vár. Ezt nem tudják megszüntetni, nem lehet lerombolni. Isten hazavár minket.

Mert haza a magasban van!

Ifj. Varga László

KIVÁLÓ TUDÓS, NAGY KÖNYVGYŰJTŐ VOLT

Hetven éve hunyt el BALOGH ELEMÉR

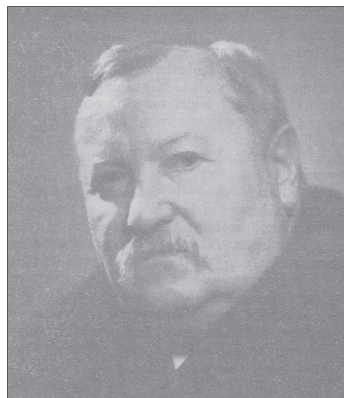
Október 26-án, a halottak napja előtti vasárnap a pozsonyi református templomban az istentisztelet befejezése előtt lelkipásztorunk, Peres Imre megemlékezett gyülekezetünk megszervezőjéről, a hetven évvel ezelőtt Teremtőjéhez megtért Balogh Elemér püspökről (1866–1938). Beszámolója végén bensőséges imában köszönte meg az Úrnak, hogy annak idején (1895-ben) Pozsonyba irányította és itt negyvenhárom éven át megáldotta munkáját. A végén meghívta a gyülekezet tagjait, hogy közösen koszorúzzák meg sírhelyét a Kecskékapu utcai evangélikus temetőben. Délután három órakor a gyülekezet egy csoportjával a sírra helyeztük hálánk jelképét, egy virágkoszorút. Lelkipásztorunk itt is imában köszönte meg Balogh Elemér munkásságát, és hálát adott a Mindenhatónak életéért. A tiszteletadást a 90. zsoltár első versének elénekülésével fejeztük be.

Balogh Elemér olyan fontos és meghatározó személyisége volt nemcsak a pozsonyi református szent gyülekezetnek, de Szlovákia (akkor Szlovenszkó és Kárpátalja) egyetemes egyházának is, hogy nem lehet meg nem emlékezni életének legfontosabb adatairól.

1866-ban született Székesfehérvárott. A gimnáziumot és a teológiát Budapesten, majd Edinburghban végezte. Lelkeszi pályáját a Skót Misszió segédlelkészeként kezdte, miközben magyar–német tanári képesítést is szerzett. Pozsonyba 1895-ben helyezték át azzal a megbízatással, hogy szervezze anyae gyházzá az itteni magyar evangélikus gyülekezet szárnyai alatt szerveződő református csoportot.

A gyülekezet megszervezése után azon munkálkodott, hogy a gyülekezetnek temploma, paplakja és anyagi bázisa is legyen; országos

és nemzetközi gyűjtést szervezett. Ő maga bejárta nemcsak az országot, hanem Európát és Amerikát is. Törekvését, fáradozását megáldotta az Úr: 1913-ra megépült az impozáns istenháza. Felszentelésén jelen volt Magyarország miniszter-

Balogh Elemér püspök

elnöke, az egyház egyetemes főgondnoka, Tisza István is. Balogh Elemér olyan előrelátó volt, hogy

Balogh Elemér és felesége síremléke a pozsonyi Kecskékapu utcai evangélikus temetőben

nemcsak a templom építését szervezte, de mire az felépült, addigra az udvarban állt az emeletes paplak és a Széplak utcai fronton a bérház is – biztosítandó a gyülekezet anyagi bázisát.

Munkásságát egyházi vonalon úgy értékelték, hogy 1921-ben a Dunáninnen Református Egyházkerület püspökévé, 1929-ben pedig a Szlovenszkói Egyetemes Református Egyház Konventjének elnökévé választották.

A csehszlovákiai magyar szellemi életben is komoly szerepe volt. Néhány évig a Csehszlovákiai Magyar Tudományos Intézet, az úgynevezett Masaryk Akadémia elnöke is volt. T. G. Masaryk köztársasági elnökkel személyes kapcsolata volt, és ebből a pozícióból bizonyára befolyása volt a losonci teológia engedélyezésénél is.

Meg kell említeni még irodalmi munkásságát is. A magyar nyelven kívül angolul és németül is publikált különböző szakterületeken. Kiváló nyelvész, művészettörténész, a hit-

tudományok kutatója volt. Különös hangsúlyt fektetett a gályarabok életének tanulmányozására. Nagy könyvgyűjtő volt. Huszonötzres könyvtárának egy részét állítólag a budapesti Ráday Könyvtárra, a másikat a losonci teológiára hagyta. Voltak olyan hírek is, hogy egy részüket a komáromi gyülekezet templomtornyának egyik helyiségében őrizték.

Mindezekért a pozsonyi református gyülekezet – de a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház is – Istennek köszöni meg életét, és minden időnkig hálával fog emlékezni szeretett lelkipásztorára, püspökére: Balogh Elemérre.

Id. Cséplő Ferenc

Angyal Máriánál (Lk 1,26–38)

Advent. Ez a latin szó azt jelenti, hogy eljövétel, megérkezés. Számkra figyelmeztetés: Isten országa közeledik. Jézus egyszer visszajön erre a világra! Születése előtt az eljövételére vártak, mi a visszajövetelére.

Egy régi prófétai jóvendölés (Mik 5,2) arra utalt, hogy Betlehemben fog megszületni, de hogy mikor, azt nem tudták. Volt azonban valaki, aki ezt tudta: Mária. Angyal jelentette meg neki. Mária menyasszony volt. A vőlegényét Józsefnek hívták, aki ács volt. Názáretben laktak, egy kicsi, hegyek közti faluban.

Akkoriban igen szigorúan vették a jegyességet, a nő idegen férfival nem is beszélhetett. Máriát egyik nap angyal szólította meg otthon. „Üdvözlégy, kegyelembe fogadott, az Úr veled van!” (28. v.). Különös köszönés volt ez. Mária meglepődött. Abban az időben nem volt szokás köszönteni a nőket. Az angyal hírt hozott: Máriának gyermeke lesz. Istentől lesz, szent lesz, Isten Fia lesz. Mária nem értette ezt. Még nem vagyok asszony! Az emberek megvetnek, kigúnyolnak, a

vőlegényem elzavar maga mellől – mondta. Neked másképpen lesz gyermeked, mint a többi asszonynak – hangzott az angyal válasza. Így is lett.

Mária hozzánk hasonló ember volt, akit Isten kiválasztott a sok közül, hogy Jézus anyja legyen. Minket is érdem nélkül választ ki Isten, hogy az

övéi legyünk. Mária szívében még mindig maradt kétely és bizonytalanság. Az angyal biztatta. És Mária tudta, hogy sok prófécia teljesedett már be. Tudta, Isten beszédére rábízhatja magát. Így válaszolt: „...történjék velem a te beszéded szerint!” (38. v.) Ezután az angyal eltűnt.

Isten Máriát választotta ki akkor a sok nő közül, akik vele egy időben Palesztinában éltek. Így választ ki minket is Isten, hogy Jézust hordozzuk szívünkben. Sok ember él körülöttünk is. Miért éppen minket választ ki? Mert jobbak vagyunk másoknál? Nem, hanem mert Ő így akarja. Mit kell ezért tennünk? Megköszönni és

GYEREKNAPTÁR 2009

Ismét megjelent a Fénysugár Polgári Társulás gyereknapotára! A naptár Kálvin János megtérését írja le, és különféle fog-

lalkoztató feladatokat tartalmaz. Ára: 45 korona. Megrendelhető az alábbi címen: **Kassai Magyar Református Egyházközség, Kovácska 15, 040 01 Košice**, illetve a következő telefonszámokon: **0907/36 16 34; 0907/11 24 29**.

azt mondani, amit mondott végül Mária: „...történjék velem a te beszéded szerint!” Ahogy mondjuk a Miatyánkban: „...legyen meg a te akaratod” (Mt 6,10b). Isten hív minket, hogy e földön élve várjuk Jézus visszajövetelét. Fogadd el a hívást, és várd te is a gyülekezettel együtt!

„Jöjj, Uram Jézus!” (Jel 22,20b).

Molnárné Miklós Malvína

2008-ban a Kálvinista Szemle szerzői voltak

Ady Endre ❖ Ambruzs Istvánné ❖ Assisi Szent Ferenc ❖ Asszonyi Eszter ❖ Básti Péter ❖ Batta István ❖ Békássy N. Albert ❖ Berényi Éva ❖ Bernáth Sándor ❖ Blanár Erik ❖ Bojtor István ❖ Bokros Gyula ❖ Borza Zoltán ❖ Borzy Bálint ❖ Phil Bossman ❖ Georg Brach ❖ Broczkó Béla ❖ Brunácky Istvánné ❖ Búcsi Lajos ❖ Bugár András ❖ Johann Carl Friedrich Burk ❖ Buza Zsolt ❖ Buzala Szilvia ❖ Chovanné ❖ Czinke Tímea ❖ Czinke Zsolt ❖ Csémi Ilona ❖ Id. Cséplő Ferenc ❖ Csík György ❖ Demeter Vilma ❖ Dobai Júlia ❖ Dobainé Kiss Ilona ❖ Dsida Jenő ❖ Édes Enikő ❖ Dr. Erdélyi Géza ❖ Erdélyi Pál ❖ Fábíán Tibor ❖ Farkas József ❖ Fazakas László ❖ Fazekas László ❖ Dr. Fekete Csaba ❖ Fekete Vince ❖ Forró László ❖ Furik Csaba ❖ Fülöp Éva ❖ Füzesi Magda ❖ Gálgyóczy Tímea ❖ Garai Gábor ❖ Gasparecz Tihamér ❖ Gazda Judit ❖ Géresi Róbert ❖ Gergely Eszter ❖ Gyökössi Endre ❖ Győri Margit ❖ Gyüre Lajos ❖ Helvich Anna ❖ Hlavács Pál ❖ Horváth Emma ❖ Horváth Katalin ❖ Hranýó Mihályné ❖ Iván István ❖ Izsmán Jónás ❖ Johann Jäger ❖ Ján Janovčík ❖ Kalán Mária ❖ Kása Gergely ❖ Kasko László ❖ Kempis Tamás ❖ Kerényi Lajos ❖ A. Kis Béla ❖ Kis Lázár Bence ❖ Kis Lucia ❖ Kiss Ibolya ❖ Kiss Józsefné ❖ Kissné Szénási Réka ❖ Koncsol László ❖ Korpás Pál ❖ Kósa Andrea ❖ Dr. Kovács Dániel ❖ Kőmives Tibor ❖ Kupán Árpád ❖ Lányi Mónika ❖ Lévai Attila ❖ Mács Zoltán ❖ Makay Botond ❖ Máté Etelka ❖ Anthony de Mello ❖ Thomas Merton ❖ Milen Erzsébet ❖ Milen Marcell ❖ Mixtaj Johanna ❖ Molnár István ❖ Molnárné Miklós Malvína ❖ Mudi Róbert ❖ Nagy Ákos ❖ Róbert ❖ Nagy Lajos ❖ Nagy Milada ❖ Nagyné Révész Andrea ❖ Dr. Orbán Ilona ❖ Orémus Zoltán ❖ Oros Csaba ❖ Pallér Ildikó ❖ Péter Miklós ❖ Polák Magdaléna ❖ Porubán Ferenc ❖ Pusztai Zoltán ❖ Puzsér Mihályné ❖ Rácz Abigél ❖ Ravasz László ❖ Reményik Sándor ❖ Antoine de Saint-Exupéry ❖ Sándor Ernő ❖ Sándor Veronika ❖ Sasák Attila ❖ Uwe-Martin Schmidt ❖ Sebő Gyula ❖ Sedliakné György Ilona ❖ Siklós József ❖ Simon Ilona ❖ Siposné Várady Klára ❖ Somogyi Alfréd ❖ Spurgeon ❖ Johann Friedrich Starck ❖ Sumonyi Zoltán ❖ Süll Kinga ❖ Ifj. Szabó András ❖ Szabó Annamária ❖ Szabó Krisztián ❖ Szabóné Kozár Éva ❖ Szabó Sarolta ❖ Özv. Szanko Lajosné ❖ Szathmáry Sándor ❖ Szénási Lilla ❖ Szcenci László ❖ Szentandrási Tibor ❖ Szent-Gály Kata ❖ Szuhay György ❖ Szuri Tünde ❖ Tarr Ferdinánd ❖ Tókéczki László ❖ Vajda Barnabás ❖ Vajda Péter ❖ Vámos Béla ❖ Vámos Tamás ❖ Varga Erika ❖ Ifj. Varga László ❖ Varga Zoltán ❖ Végh János ❖ Végh Péter ❖ Végső László ❖ Vendégh Márta ❖ Watzka Lenke ❖ Thomas Wilson ❖ Wohányi Gyula ❖ Georg Joachim Zollikofer.

Lapunk ez évi számaiban a fenti személyek tollából jelent meg írás. Az élőknek köszönetünket fejezzük ki, hogy gondolataikat közkinccsá tették, tudósításaikkal hozzájárultak egyháztagjaink jobb informáltságához, hiszen pozitív viszonyunk csak ahhoz lehet, amiről tudunk, amiről ismereteink vannak. A már elhunytaknak pedig azért vagyunk hálásak, hogy akár századok múltán is van „mondanivalójuk” a ma élő reformátusoknak.

Szerzőink növekvő száma, munkatársaink készsége (akik honorárium nélkül, valóban Isten dicsőségére dolgoztak) azzal a reménnyel tölt el bennünket, hogy lapunkat jövőre is meg tudjuk tartalmas írásokkal tölteni. Várjuk kézírataikat, akárcsak újabb szerzőkét: mindazokét, akik úgy érzik, hogy lapunk rovatai valamelyikébe illeszkedő anyaggal tudnak jelentkezni.

A szerkesztőség

Olvasóink közül talán többen is emlékeznek a két évvel ezelőtti meghirdetett *Advent Krisztináért* gyűjtésre, ami egy feledi kislány, **Garai Krisztina megsegítésére indult, hogy édesanyjával eljuthassanak Egyiptomba egy egyedülálló kezelésre. A Kálvinista Szemle és a Református Újság olvasói jóvoltából mintegy ötvenezer korona gyűlt össze.**

A Garai család más forrásokat is keresett, fáradhatatlanul pályázott, kilincsel, az egész család áldozatot hozott, hogy elérjék a célt. A gyűjtés meghirdetésétől számítva közel másfél év telt el, mire egyben volt a szükséges százötvenezer korona. Idén júniusban Krisztina és édesanyja elutaztak Egyiptomba, ahol a kislány megkapta a várt kezelést, ami valóban javulást hozott állapotában.

Mint a feledi gyülekezet lelkésze megköszönöm minden adakozó Testvér jó szándékát, áldozatvállalását. Örömteli

Krisztina eljutott Egyiptomba

volt számomra átélni, megélni azt az időszakot, amikor kérésünkre megindultak az emberi szívek és szinte naponta hozott csekket a postás, naponta növekedett a számlán szereplő összeg egy kicsivel.

Krisztina édesanyjával és a kezelést végző doktornővel

Mindez azt mutatta számomra és a család számára, hogy Isten segítségével testvéri kezeken keresztül érkezik és nem hiábavaló a kérés, az imádság sem. Köszönjük támogatásukat!

Hadd álljon itt néhány sor az édesanyától, Garai Dianától: „Kedves keresztyén Testvéreim! Teljes szívemből szeretném megköszönni kislányom, Krisztina nevében is az Önök által nyújtott anyagi segítséget, ami lehetővé tette, hogy júniusban elutazzunk az oly régen várt külföldi kezelésre. Örömmel tudatom, hogy sikerrel jártunk: van javulás Krisztina állapotában. Sajnos azonban egy kezelés nem elegendő, folytatnunk kell az elkezdett utat, ezért kérem további önzetlen támogatásukat. Még egyszer köszönöm az egyház- és községeknek, a magánvállalkozóknak és minden olyan személynek, aki anyagi támogatásával segített vagy imáiban hordozott minket!”

Isten gazdag áldását, megsegítő erejét kérjük és kívánjuk a Garai családnak és minden kedves Testvérnek!

Milen Erzsébet

Kálósa Egy feledhetetlen nap

2008. augusztus 17-e a legtöbb ember számára ugyanolyan vasárnap volt, mint a többi. Gyönyörűen sütött a nap. Sokan azon gondolkodtak, hová menjenek el kirándulni, vagy milyen hétvégi elfoglaltságot találjanak maguknak. A kálósai református gyülekezet hívei azonban igyekeztek úgy irányítani teendőjüket, hogy minél nagyobb számban eljussanak a vasárnapi istentiszteletre, ahol ritka esemény résztvevői lehetnek: a Molnár lelkész házaspár biztatására ugyanis három felnőtt református asszony készült a konfirmációjára.

Vallást tenni hitünkről felnőtt korban – Isten és emberek előtt – nem mindennapi dolog. Szeretetteljes előkészítés előzte meg ezt a szép eseményt. Szívvel és lélekkel készítették minket, szív-

Molnárné Miklós Malvina és Molnár Miklós lelképásztorok közrefogják a három felnőtt konfirmandust

vel és lélekkel készültünk. Éreztük és hittük, hogy Isten és Jézus Krisztus velünk lesz ezen a napon is. Minden kérdést megváltottunk, majd közösen mondtuk el az Apostoli hitvallást, melynek minden egyes sora mélyen belevésődött szívünkbe, egész lényünkbe. Konfirmációkat egy szép énekkel fejeztük be, melynek utolsó sorai még sokáig a fülünkben csengtek: „*Sorsunk boldog vagy mostoha, / Ez a szent hit lesz velünk. / El nem felejtjük, nem, soha, / Mit tanít nagy Mesterünk. / Amit Jézussal valunk, / Abban élünk és halunk, / Rá tekintünk, máshová nem, / Isten úgy áldjon meg, Ámen!*”

Varga Erika–Gazda Judit–Lányi Mónika

Gyülekezeti alkalmak a Biblia évében

Gyülekezeteinkben különböző rendezvények zajlanak a Biblia éve alkalmából. Jabloncán, Körtvélyesen, Tornagörgön és Szádalmáson mi is szerveztünk egy közös kirándulást szeptember 20-án Göncre, ahol Károli Gáspár 418 évvel ezelőtt készült el a Biblia fordításával. Az Abaúji Református Egyházmegye meghívására sok helyről és különböző gyülekezetekből érkezünk oda az Abaúj-tornai Református Egyházmegye területéről is. A zsúfolá-

sig megtelt gönci templomban szívből szólt a zsoltár és dicséret. Az ígéhirdetés szolgálatát **Csomós József** püspök végezte, majd a népes gyülekezetet testvéri szeretettel köszöntötte a két egyházmegye esperese: **Baksy Mária** és ifj. **Lucskay András**. Ezt követően két tartalmas előadást hallgathattunk meg **Géresi Róbert** abaújszinai, valamint **Sipos Vizaknai Gergely** vizsolyi lelkipásztortól. A megaláto és gazdag templomi program után hálátelt szívvel indulhattunk haza.

Hetekkel később, október 12-én és 19-én a Biblia éve alkalmából a jabloncai és a szádalmási gyülekezetben emlékező istentiszteleteket tartottunk, ahol vendég-ígéhirdetők hirdették Isten ígétjét, kiemelve a Szentírás mint Isten kijelentett szava nélkülözhetetlen voltát a református keresztyén ember és közösség életében. Mindkét alkalommal gyerekek Bibliáról írott verseket szavaltak. Hisszük, hogy a találkozások, az elhangzott ígéhirdetések és versek mind-mind megerősítenek bennünket a tudatban, hogy a 418 évvel ezelőtti „ajándékba kapott” teljes Szentírás a legnagyobb kincsünk a Krisztus követésében.

Varga Zoltán

Bacska

Tiszteletbeli presbiterek

„Mert akik jól szolgálnak, szép tisztességet szereznek maguknak, és sok bizodalmat a Jézus Krisztusban való hitben” (1Tim 3,13).

Templomunk falai között egy meghatóan szép esemény részesei lehettünk: szeptember 28-án rendhagyó istentiszteleten tiszteletbeli presbitereinket köszöntöttük. Minden ember, minden presbiter annyit ér a maga helyén, amennyit gyülekezetéért, a közösségért, Isten ügyéért tenni képes. Ezért presbiternek lenni nem tisztséget, hanem mindenekelőtt áldozatkész szolgálatot jelent.

Abaházi György, Dajka József és Szallár István hosszú ideig viselték ezt az Isten kegyelméből kapott tisztséget, szolgálatot a bacsikai egyházközösségben. Nemcsak presbiterként, hanem gyülekezeti tagként is példát adtak arra, hogyan lehet minden vasárnap igent mondani a hívogató harangszóra, hogyan lehet minden feladatot örömmel és jól, Isten dicsőségére végezni.

Kendi Csaba lelkipásztor a szószéki ígéhirdetés után az 1Tim 3-ból való igével köszöntötte tiszteletbeli presbitereinket, akiknek szolgálatát gondnokunk, **Katkó István** méltatta. Hangsúlyozta, hogy bár koruk miatt jelenleg már nem töltik be ezt a tisztséget, de sokéves szolgálatukat nem feledjük s az irántuk való tiszteletadás ma is fontos a gyülekezet tagjai részéről. Tiszteletbeli presbitereinket a jelenlegi presbitérium tagjai virággal, **Kosztu Bertalanné és Rajna Béláné** presbiterek pedig szavallattal is köszöntötték. A lelkipásztor pedig emléklapok átadásával tette maradandóbbá ezt az alkalmat.

Mindannyian örültünk a különleges eseménynek, szép emlékként marad meg emlékezetünkben. Istennek legyen hála mind ezért!

Kiss Józsefné

Szeptember 28-án Alistálon a református és a római katolikus közösség az istentisztelet után ökumenikus alkalmon emlékezett meg az I. világháború 90 évvel ezelőtti befejezéséről. A két világháború alistáli halottjai emlékére állított emlékműnél a községi hivatallal karöltve megszervezett megemlékezést László Lenke, a re-

formátus alapiskola volt igazgatója és férje, László Árpád kezdeményezte, akik többéves kutatómunkával idős adatközlőktől és levéltárakból összegyűjtötték az áldozatokról elérhető ismereteket, így – méltó keretek közt – a nevük mellett egyéb adatok is elhangoztak róluk. [A képen balról jobbra: Németh Tibor polgármester, László Lenke, László Árpád, Hermán M. János nagyváradi előadó-tanácsos (aki a Felvidéki Partiumi Napok keretében éppen Alistálon prédikált), Kónya Mórió plébános és Édes Árpád helybeli lelkipásztor.]

—akb—

Prága

Díjátadás

Az Initiative e. V. társulás megalakítását 1996-ban kis- és középvállalkozók, szabadfoglalkozásúak, valamint a gazdaságot, az egyházi életet, a politikát és a társadalmat meghatározó személyek és vállalkozások kezdeményezték, és nyugalmazott protestáns gazdasági szakértők, cégvezetők, bankárok (életüket az üzleti életben eltöltött emberek) hozták létre azzal a céllal, hogy szaktudásukkal segítsék a keresztyén gyülekezeteket, kis- és középvállalkozókat szerte Európában. Azóta folyamatos az információ- és tapasztalatcsere.

A szociálisan érzékeny piacgazdaság megteremtésének érdekében a kis- és középvállalkozókat támogatják Kelet- és Közép-Európában, és partnerszervezeteiknek tartják a kelet- és közép-európai evangéliumi (protestáns) egyházakat és a közreműködésükkel létrehozott helyi Initiative-csoportokat. Ez a társulás Németországban is felújítja a közép- és kelet-európai kapcsolatot, és tevékenységét a keresztyén hit és felelősségtudat határozza meg. Az Initiative szakszövetség a németországi evangéliumi egyházak diakóniai szolgálatán belül, és ingyenes tanfolyamokat szervez, üzemszervezési szaktanácsadással foglalkozik, kelet-közép-európai vállalkozókat sajátjukhoz hasonló cégek vendégeiként németországi tapasztalatokhoz juttat, segít a közös vállalkozások beindításánál, elősegíti a hatékony együttműködést és évente díjjal részesíti a példaértékű kelet-közép-európai vállalkozókat.

2008. október 11-én Prágában a Cseh Autóklub üléstermében rendezték meg a németországi Initiative e. V. társulás évi díjátadását. Miért hír ez nekünk?

Uwe-Martin Schmidt, egyházunk néhai missziós lelkésze kapcsolatba került a szervezettel, és hosszas szervezőmunka után elérte, hogy a társulás Szlovákiáért felelős tisztségviselője, **dr. Dieter Bangert** találkozzon a felvidéki protestáns magyarokkal is. A meghívók elmentek, a szervezés folyt, mikor mindnyájunkat lesújtott Uwe-Martin Schmidt váratlan halála. Ezután **Marko Juschka**, a jókai misszió gazdasági szakértője folytatta tovább a tervbe vett találkozó szervezését.

2008. április 21-én a jókai Betlehem Missziós Központban Bangert úr bemutatta szervezete működését, küldetését. A jelenlévő vállalkozók pár lényegre törő kérdés megvitatása után szétszéledtek. Majd hosszú, látszólagos csend következett. Aztán egyszer csak megérkezett a hír: az idei Initiative-díjat szlovákiai magyar vállalkozó nyerte! A díjazott **Oros Csaba** látszerész lett, aki lévita, ötödéves levelező tagozatos teológus a komáromi Selye János Egyetemen. A nagy pompával megtartott díjátadáson Oros Csaba, az első díj nyertese elmondta, hogy optikáját családi vállalkozásként működteti. A cég azonban nemcsak egy vállalkozás, hanem egy keresztyén szellemiségű, jó hangulatú közösség is. Arról is beszélt, hogy mindezt, amit vállalkozásával, üzletével elért, egyedül Istennek, Isten jóságának köszönheti. Hisz mindazért, amit a cége elért, Istené a dicsőség. „Ura így szólt hozzám: Jól van, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, sokat bízik rád ezután, menj be Urad ünnepi lakomájára!” (Mt 25,21).

Az Initiative szlovákiai elérhetőségei: **Initiative Slovakia, Štermenská 585, 925 23 Jelka**, e-mail: initiative-slovakia@directbox.com.

Batta István

Martos–Székesfehérvár

Látogatás a királyi városban

A Biblia éve alkalmából október 12-én egy kis csoport a martosi és ímelyi gyülekezetből a királyi városba, Székesfehérvárra látogatott. Vasárnap lévén, először is az istentiszteletre mentünk. Amikor beléptünk a templomba, a konfirmációkor mondott versem két sora jutott az eszembe: *Ha belépek templomomba, Nem vakít el semmi pompa.* Majd rögtön utána az lepett meg, hogy a padosorok mellett mindenhol pótszékek voltak, amelyeken ültek is. (Nálunk sajnos csak különleges alkalmakkor vannak ilyen sokan a templomban.)

Az istentisztelet után a lelkipásztor, **Somogyi László** fogadott a gyülekezeti központban minket. (Vezetőnk, **Szénási Lilla** lelkipásztor meghívta őt jövő tavaszra közénk evangelizációra. Az igehirdetés szolgálatán kívül még nagyon sok értékes tapasztalattal, tanáccsal tudna segíteni, hisz Martoson is, akárcsak a székesfehérvári református gyülekezet mellett, működik alapiskola.)

Ebéd után megtekintettük a Deák-gyűjteményt, ahol épp **Munkácsy Mihály**-kiállítás is volt, majd városnézésre indultunk, hisz a belvárosban lépten-nyomon látnivalóba botlik a látogató. A Városház téren a püspöki palota előtt van az Országalma, három oldalán három fontos évszámmal, majd a felirattal, miszerint Fehérvár szabadságjogait Szent István adományozta. Megnéztük a domborműves falikutat, az I. világháború hőseinek emléket állító tizes huszárok emlékművét. A bazilika, amely mai formáját 1768-ban kapta, mindenkit lenyűgözött csodálatos freskóival, oltárával, fafaragásaival. Korábban itt állt az az első keresztyén templom, amelyet Géza fejedelem építtetett; körvonalai fehér kövekkel vannak kirakva. Itt áll az egyetlen, épségben megmaradt középkori épület is: egy csodálatos kis egyhajós templom, a Szent Anna-kápolna. A város érdekes emlékműve a Hunyadi Mátyás-emlékmű, amit a király halálának 500. évfordulójára,

1990-ben készítették. A belváros kedves, mindenkit mosolyra fakasztó szobra a Kati néni: egy, a kis kocsijával piacra igyekvő kofa kedves, mosolygós alakja.

Székesfehérvár Magyarország legrégebbi városa, félezer évig a magyar királyok székhelye volt, harminchét királyt, harminckilenc királynét koronáztak itt meg, és tizenöt uralkodót temettek itt el. A Szent István-bazilika a török uralom alatt szinte teljesen

tönkrement, sokáig azt sem tudták, hol állt pontosan. Ma itt van a Romkert, mellette az emeletes mauzóleum, benne Szent István hatalmas kőkoporsója; a falakon **Aba-Novák Vilmos** 1939-ben alkotott freskója a Szent Korona és a Szent Jobb történetét eleveníti fel. Sajnos sietnünk kellett, mivel meg akartuk nézni a négy órai órajátékot is (mindennap tíz órakor kezdődik, és kürt hangjára kétóránként megjelennek történelmünk legnagyobb alakjai).

Elfáradva ugyan, de nagyon sok élménnyel, sok történelmi tény, adat megismerésével, szellemileg sokat gazdagodva tértünk haza, szívünkben Isten iránti hálával ezért a szép, békés, gazdag napért.

Sedliakné György Ilona

Serke

Biblia-kiállítás a parókián

A Biblia éve kapcsán október 12-én a serkei református parókia tanácstermében mintegy kétszáz Bibliát, énekeskönyvet, imádságoskönyvet állított ki **ifj. Pohóczky Béla** lelkipásztor, aki a helybeli református gyülekezet kántora is.

A kiállított Bibliák és könyvek társaságában (balról jobbra) **Bán Zoltán** egyházmegyei gondnok, **ifj. Pohóczky Béla** lelkipásztor, **Kisfaludi Nándor** polgármester és **B. Kovács István**, a Református Tudományos Gyűjtemények igazgatója.

Az ifjú lelkipásztor gyűjteményéből mintegy száz darab könyv származott, volt köztük nagyon-nagyon régi Biblia, csonttáblájú énekeskönyv és imádságoskönyv is. A gyülekezetből is sokan hoztak imádságoskönyvet, Bibliát, gyermekeknek kiadott imádságos-

könyvet. Még a katolikus testvérek is hozzájárultak a kiállításhoz saját Bibliával és imádságoskönyvekkel, így gyűlt össze a kétszáz darab. Nem győztük csodálni, hogy milyen sokan csatlakoztak a nemes cél megvalósításához.

Az igen értékes könyvek bemutatásáért, a hozzá-

juk fűzött magyarázatért köszönetet mondunk **ifj. Pohóczky Bélának**, valamint segítőinek: a presbitérium és a gyülekezet tagjainak.

A kiállítást megtisztelte jelenlétével **Bán Zoltán**, a gömöri egyházmegye gondnoka és **dr. B. Kovács István** muzeológus is. A kiállítás szeretetvendégséggel ért véget, záróimát **id. Pohóczky Béla** lelkipásztor mondott.

A támogatásért köszönet illeti a helyi önkormányzatot, a nyugdíjasszervezet vezetését, a református gyülekezet tagjait, a presbitériumot és mindenkit, aki kivette részét a munkából.

Ambruzs Istvánné

Rimaszombat Lelkészbeiktatás

Az előd és az utód állt szemben egymással az úrasztala két oldalán a rimaszombati református templomban október 19-én megtartott lelkészbeiktatási ünnepségen. Az Erdélyi Géza püspök nyugdíjba vonulásával megüresedett első lelkészi állásra Molnár Sándor zsinati főtanácsost választotta meg az egyházközösség, akinek a beiktatását az idei év végéig még szolgálatban levő püspök végezhette.

Nagy Ákos Róbert gömöri esperes igeolvasását (*Fil 3,4–12*) követően Erdélyi Géza az *1Pt 5,6–8.11* alapján elmondott beiktatási beszédében kitért arra, hogy lelkipásztoraink kétharmadát ő bocsátotta ki, illetve iktatta be. A rimaszombati beiktatáson rendkívül személyes hangot ütött meg, hisz a beiktatandó lelkész tíz éve az egyik legközvetlenebb munkatársa, akivel az is összeköti, hogy negyven év különbséggel mindketten Ungból kerültek Gömörbe. A választott textus alapján alázatra, józanságra, mértékletességre intette az amúgy kipróbált lelkészt, akinek az évek folyamán sok közegyházi terhet rakott a vállára, amiket ő becsülettel elhordozott. Intette, hogy maradjon meg ebben a gyakorlatban és meggyőződésben, el ne higgye, hogy ügyessége és esze elégséges, hanem higgye: hatalmas az Úr, aki készségesen vállalja őt. Az egyházközösség pecsétjének és a templom kulcsainak szimbolikus átadása után kézzel megáldotta Molnár Sándort, majd közbenjáró imádságban kért áldást szolgálatára.

A beiktatott lelkész a *Fil 3,13–14* alapján megtartott igehirdetésében összevetette a gömöri fénykort a jelenlét, és hangsúlyozta: nem a múltból kell élni, mert az csak egy-egy pillanatra erősít. Feltette a kérdést: Látják-e rajtunk, hogy Krisztus megragadott minket. Mert a hit örizőiként ez a feladatunk: láttatni Krisztust a világban!

Kulcsod

Lelkészbeiktatás a Csilizközben

Ünnepi istentiszteleten adhattunk hálát az Úrnak gondviseléséért október 19-én a kulcsodi református templom falai között, amikor is sor került Süll Tamás megválasztott lelkipásztor beiktatására.

Gyülekezetünk új „őrallóját” Fazekas László püspökhelyettes a *2Tim 2,1–7*

Fazekas László püspökhelyettes átadja Süll Tamásnak az egyházközösség pecsétjét és a templom kulcsát

alján iktatta be hivatalába. Intette és buzdította szolgatársát a rá váró feladatok elvégzésére, illetve azok megosztására az arra alkalmas egyháztagokkal. Biztatta őt: az Úr megadja majd a bölcsességet a szükséges időben. Végezetül átadta neki a templom kulcsát és a hivatal pecsétjét.

Az istentiszteleten igeolvasással szolgált Szabó András, a pozsonyi egyházmegye esperese, az úrvacsorai liturgiát pedig Rácz Elemér, a komáromi egyházmegye esperese végezte. Jelen voltak a szolgatársak a pozsonyi és a komáromi egyházmegyéből, a csilizközi falvak plébánosa, Bozay Krisztián, a helyi és a szomszédos gyülekezetek tagjai, rokonok és jó barátok.

Süll Tamás a *3Móz 26, 3–9* ígért választva prédikációja alapjául, erő-

Erdélyi Géza püspök kézzel megáldja a beiktatott lelkészt

Bán Zoltán gondnok kinyilvánította: Molnár Sándor bizonyított kétkezi munkával és az ige hirdetésével egyaránt. Kovácsné Tímár Ildikó, a második lelkészi állás betöltője beszédében rámutatott, hogy Molnár Sándorral tizenöt éve küzdenek együtt.

Bán Zoltán gondnok köszöntőt mond, mellette Kovácsné Tímár Ildikó. (Ifj. Bán Zoltán felvételei)

A köszöntések során Nagy Ákos Róbert az egyházmegye lelkészi kara nevében szólt. Liszák Viktória a helyi evangélikus gyülekezet, Dušan Rybár a helyi zsidó hitközség, Molnár Elemér ungi esperes a család, Csoma László deregnyői lelkész pedig a felnevelő gyülekezet nevében mondott köszöntőt. Boros Péter budakeszi lelkipásztor a testvérgyülekezet, Gilicze Tamás bakonyzentkirályi lelkész az egykori pataki diáktársak köszöntését hozta el. Az istentiszteletet, amely a Himnusszal zárult, gazdagította egy szavalat és a helybeli Kvartett több énekszáma.

–akb–

sített bennünket, hogy az Úr megáldja az ő parancsolatainak megtartóit, szövetségét mindenkor fenntartja velünk. Igehirdetésében személyes biznyságtétellel szolgált.

Hálaadással szóltak a zsoldárok és a dícséretetek mind gyülekezeti, mind kórusi szolgálatként: részt vett benne gyülekezetünk kórusa, a Firesz Cantate Domino kórusa és egy alkalmi kamarazenekar, mégpedig Süll Kinga egyházzenei irányításával és vezényletével.

A beiktatási szertartás – a gondnokok és a lelkészársak nevében szóló Édes Árpád alistáli lelkész köszöntője után – úrvacsorai közösségben folytatódott, ahol lélekben összeforrtunk Megváltónkkal, s alázattal elfogadtuk az ő áldozatát.

Az istentisztelet utáni szeretetvendégségen még buzdíthattuk egymást személyes biznyságtételeinkkel és megtapasztalásainkkal hitéletünkben. Lélekben gazdagodva s bensejében megújulva térhetett mindenki otthonába.

„Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki megáldott minket mennyei világának minden lelki áldásával a Krisztusban” (*Ef 1,3*).

Nagy Milada

Tornagörgő Múltidézés a jelenben

Jubileumi konfirmációi ünnepséget tartottunk október 26-án Tornagörgőn. A szívünknek oly kedves templomban az 50, 55, 60, 65 és 70 éve, illetve még régebben konfirmáltak újították meg fogadalmukat. A konfirmáció latin szó, megerősítést jelent, és eljöttek a sok-sok éve konfirmált helybeli, méhészi és a távolba szakadt testvérek, hogy fogadalmuk megerősítésével is kifejezzék ragaszkodásukat keresztyén hitükhöz.

A jubiléumokhoz **Hranyó Mihály** lelkipásztor a *Jn 21,16* alapján szólt. „Monda néki ismét másodszor is: Simon, Jónának fia, szeretsz-e engem? Monda néki: Igen, Uram; te tudod, hogy én szeretlek téged. Monda néki: Őrizd az én juhaimat!”

A presbitérium és a gyülekezet nevében **Porubán Ferenc** gondnok a *2Kor 2,6b* alapján köszöntötte az ünnepeltek: „Az élő Úrra és a te életedre mondom, hogy nem hagylak el! Így mentek ketten együtt.” Ahogy az Úr elküldte Illést Gílgámból Bételbe, Bételből Jerikóba, Jerikó-

ból a Jordánhoz, és ehhez az úthoz úti társat is kapott Elizeus személyében, hasonlóan mi is megkaptuk útjainkhoz az egész életre szóló úti társat: a hitet. Ha hiszünk, akkor nem vagyunk egyedül, bárhol is voltunk vagy bárhova is megyünk.

A gyülekezet fiataljai nevében **Józsa Ildikó** verssel köszöntötte az egybegyűlteket. Az ünnepeltek nevében **Szabóné Ráczhalmi Erzsébet** köszöntötte meg az alkalmat, majd úrvacsorai közösség következett. A jubiléumok az istentisztelet után ellátogattak a helyi temetőbe is, ahol rövid imát mondtak és virágot helyeztek el a gyülekezet volt lelkipásztoraiknak a sírjára.

A messziről hazalátogató és az itthon lakó jubiléumok a szeretetvendégségen hosszan elbeszélgettek egymással, a gyülekezet lelkipásztorával és presbitereivel. A szeretetvendégségért köszönet illeti **ö.zv. Hanesz Józsefnét, ö.zv. Körtvély Gyulánét** és gyülekezetünk presbiter aszszonyait.

Porubán Ferenc

Rozsnyó Történelmi téma

A Pro Ecclesia-délutánok keretében október 29-én **Mihályi Molnár László** tanár tartott igen érdekes előadást az első világháború előzményeiről, az ország feldarabolásáról és a kiváltó okokról. Viszszatekintett a 18. és a 19. század forradalmi mozgalmaira, a francia forradalom sokakat megtevesztő jelszavai mögé rejtett alantas célokra. Miközben hangoztatták, hogy „szabadság, egyenlőség, testvériség”, a valódi cél a nemesség kiirtása, a nemzeti értékek lerombolása, a trónok és oltárok ledöntése volt.

Isten ígéje nyíltan rámutat arra, hogy ki az, akinek a neve „szétdobáló”, „ösellenség”, „hazugság atyja”. Azok a politikusok, akik az ő kiszolgálóivá váltak, semmitől sem riadtak vissza. Mi, keresztyének azonban tudjuk, hogy Isten a történelem Ura, és bármikor és bárhol bele szólhat a világ történéseibe. Mi magyarként lettünk keresztyének, keresztyénként maradhatunk meg magyarnak – vonta le a tanulságot az előadó.

Mixtaj Johanna

Rimaszombat Cikluszáró zsinati ülés

November 28-án és 29-én a **Tompai Mihály Református Gimnázium** nagytermében tartotta cikluszáró, 13. ülését egyházunk Zsinata.

Fazekas László püspökhelyettes magyar, illetve **Mária Meňkyová** lasztoméri lelkipásztor szlovák nyelvű bevezető áhítatát és a napirend elfogadását követően a zsinati képviselők hitelesnek találták és elfogadták az előző ülés jegyzőkönyvét, majd sürgették egy korábbi határozat végrehajtását, minek értelmében a komáromi

CJTA-nak át kell ruháznia a könyvtár tulajdonjogát az Egyetemes Egyházra. Erdélyi Géza püspök jelentésében visszatekintett nemcsak az utóbbi hat évre, hanem egyházvezetői korszaka első ciklusára is. Igyekezett átfogó képet adni az elvégzett munkáról, és felvázolt bizonyos jövőbeni feladatokat is. A jelentés elfogadása előtt több képviselő köszönetet mondott a püspöknek a szolgálatáért.

A Zsinat első és második olvasatban három törvényt is módosított, mégpedig a Segélyalapról szóló 3/2005-ös számú, a

lelkész szolgálatáról szóló 1/2005-ös számú, illetve az egyházi tisztségek betöltéséről szóló 3/2007-es számú törvényt (az elfogadott módosítások jelen számunk mellékletét képezik – a szerk. megj.). A zsinati képviselők támogatták a felsőpatonyi leányegyházköztség anyasodási kérelmét, és jóváhagyták, hogy a Felsőpatonyi Református Egyházköztség a jövőben anyaegyházközséggént élje az életét. A Zsinat visszautalta a Zsinati Tanácsnak a Negyedi Református Egyházközségnek az egyháztagság kérdésében benyújtott indítványát, ami arra irányult, hogy az egyháztagság ne legyen az állandó lakhelyhez kötött.

A Zsinat elnapolta a hatályos egyházi jogszabályok és rendeletek hivatalos gyűjteményének jóváhagyását, viszont elfogadta a Kassai Szlovák Református Egyházközségnek az Ondava-hernádi Református Egyházmezgyébe való átsorolására vonatkozó kérelmét.

Az ülés **Ján Marcincák** főgondnokhelyettes szlovák, illetve **Fekete Vince** főgondnok magyar nyelven elmondott i-mádságával ért véget. Előtte Erdélyi Géza püspök spontán megnyilvánulásban köszönetet mondott az iránta sokszor kinyilvánított bizalomért, a közös szolgálat lehetőségéért, és sok bölcsességet kívánt az új egyházi vezetésnek.

–kis–

A rimaszombati zsinati ülés résztvevői. (A szerző felvétele)

Konferencia. A Nagyváradon október 17-én és 18-án megrendezett *Keresztyén-ség és Európa* című konferencián Porubán Ferenc és Ujlaki Ferenc zsinati tagok képviselték egyházunkat.

Megemlékezés. Október 30-án a Bécsben megrendezett reformációs ünnepi megemlékezésen egyházunk képviselőjében Fekete Vince főgondnok és Fazekas László püspökhelyettes volt jelen.

Lelkészeikbeiktatások. November 2-án Csicsón megtörtént Lévai Attila megválasztott lelkipásztor beiktatása. Az ünnepi szolgálatot Erdélyi Géza püspök végezte, aki november 16-án Nagymihályban Juraj Gajdosoci megválasztott lelkipásztort is beiktatta hivatalába.

Brüsszel. A november 18-án és 19-én Brüsszelben az *Egyház a nyilvánosságban – Legális változások és trendek* címmel megtartott konferencián részt vett Erdélyi Géza püspök is.

Biblia-kiállítás. November 19-én a Calvin J. Teológiai Akadémia könyvtárában *Sola scriptura, Bibliák Komáromban* címmel Biblia-kiállítást rendezett a Selye János Egyetem Református Teológiai Kara, a CJTA és a Csemadok komáromi alapszervezete. A kiállítást, amit Czinke Zsolt könyvtáros és Stubendek László Csemadok-elnök rendezett, Molnár János dékán nyitotta meg. A kiállítás, amelyen 120 Biblia tekinthető meg, december 20-ig tart nyitva.

Évforduló. A Csehtestvér Evangélikus Egyház 1918 decemberében a csehországi kálvinista és lutheránus egyház egybeolvasásával jött létre. A megalakulása 90. évfordulója alkalmából november 21. és 23. között Prágában megtartott ünnepségen egyházunkat Géresi Róbert zsinatitánács-tag képviselte.

Választási bírósági ítélet

Az Egyetemes Egyházi Bíróság kijelölt eljáró tanácsa a 2008. november 17-én Gálszécsen tartott nyilvános tárgyalást követően elsőfokon ítéletet hozott a szlovák ajkú püspökhelyettes, valamint a nagymihályi egyházmegye esperesének és gondnokának választása ellen benyújtott panaszokkal kapcsolatban. A helyben kihirdetett ítélet értelmében a bíróság két esetben állapított meg törvénysértést, ezek azonban nem voltak kihatással a választás eredményére. A bíróság ugyanakkor elrendelte, hogy a nagymihályi egyházközség szavazatát (amely időben postára lett adva, de az Egyetemes Választási Bizottságnak csak a szavazatszámolást követően lett kézbesítve) be kell számítani. A végleges eredmény ennek megfelelően a következő:

Szlovák ajkú püspökhelyettes: Marián Hamari: 30, ifj. Ján Semjan: 28 szavazat. Esperes: Mária Meňkyová: 16, Juraj Gajdosoci: 13 szavazat. Egyházmegyei gondnok: Marek Janovčík: 16, Ján Šoltés: 13 szavazat.

A módosított eredmény tükrében is Marián Hamari, Mária Meňkyová és Marek Janovčík lett megválasztva. Az elsőfokú ítélet ellen még lehet fellebbezni.

Básti Péter,
az EVB elnöke

Béke és ünnepet és istentől gazdagon megáldott új esztendő kívánunk minden kedves Olvasónknak és Munkatárunknak.
A szerkesztőség

Pályázat

A Lévai Református Egyházközség presbitériuma az 1/2000-es számú, a közoktatásról szóló törvény 13. §-a értelmében pályázatot ír ki a lévai Magyar Tanítási Nyelvű Egyházi Gimnázium igazgatói tisztének a betöltésére. A pályázóktól kérjük, csatolják szakmai életrajzukat és az intézmény vezetésére vonatkozó részletes koncepciójukat. A pályázatot ajánlott küldeményként, **Pályázat** felirattal megjelölve legkésőbb **2009. február 28-ig** kell elküldeni az alábbi címre: **Református Lelkészi Hivatal, Mlynská 4., 934 01 Levice.** Információ a **036/63 120 71-es** telefonszámon és az alábbi címen kérhető: **kassaigyula@mail.t-com.sk.**

A Pátria rádió protestáns műsorai:

December 26-án, karácsony második napján 10.05 órai kezdéssel élő istentiszteletet közvetítünk Csallóközanyosról. Igét hirdet Tanító Péter lelkipásztor.

Január 1-jén 10.05-kor ökumenikus kiadással jelentkezik a Világosság című egyházi műsor. Fazekas László, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház új püspöke és Orosch János római katolikus segédpüspök év eleji üzenetüket tolmácsolják a hallgatónak.

Január 11-én 8.05-től a Világosság című egyházi műsor református félórájában Buza Zsolt komáromi segédlelkész szolgál igehirdetéssel. Elmélkedésének témája az álomfejtő József.

A Világosság másnapi (hétfői) ismétlésének kezdési időpontja: 12.05.

Szerkesztő: Iski Ibolya

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház hivatalos lapja. Kiadja a Zsinati Elnökség (Jókai u. 34, 945 01 Komárno). Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Dr. Erdélyi Géza

Szerkesztő: A. Kis Béla

Titkár és lapterjesztő: Kis Lucia
Előfizethető a szerkesztőség címén és a református lelkési hivatalokban.

Előfizetési díj: egy évre 120 korona.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

930 10 Dolný Štál (Alistál) 386

E-mail: akisbela@ba.telecom.sk

Telefon: 031/55 90 141 (egyben fax és üzenetrögzítő is)

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítésük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: A. Kis Béla

Nyomja: Reproffset, Dunaszerdahely

ISSN: 1335-7298

Regisztrációs szám: SÚTI 15/6

Előfizetőink figyelmébe

Lapunk zökkenőmentes megjelentetése és januári összpéldányszáma pontos meghatározhatósága érdekében tisztelettel kérjük a gyülekezetek lelkipásztorait, gondnokait és iratterjesztőit, akárcsak egyéni előfizetőinket, hogy legkésőbb **december 20-ig** jelezzék a szerkesztőségnek az impresszumban megadott elérhetőségei bármelyikén, amennyiben módosul a jövő évre előfizetendő példányszám.

Akik a fenti időpontig nem jeleznek változást, azt vállalják, hogy a Kálvinista Szemlét 2009-re ugyanannyi példányban fizetik elő, mint idén. Tehát az előfizetés folyamatos, akinél nincs semmilyen változás, nem kell megújítania.

Lapunk éves előfizetési díja **4,20 euró** lesz. Kérjük, az előfizetési díjat majd csak januárban azaz a pénzesutalvánnyal térítsék meg, amit a januári számmal együtt küldünk.

Kérjük azon gyülekezeteket, amelyek a lapunk mellékleteként megjelenő Bibliaolvasó vezérfonalakon kívül további példányokat szoktak igényelni a szerkesztőségtől, hogy rendelkezésüket mihamarabb adják le. A falcolt Bibliaolvasó vezérfonal 2009 ára **5 korona (17 cent)**.

A szerkesztőség